

Nr 28.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag
å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln
för anordnande av elektrisk belysning å Karlberg; given
Stockholms slott den 17 januari 1919.*

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att för anordnande av elektrisk belysning å Karlberg å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 79,248 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 17 januari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr minstern för utrikes ärendena HELLMER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, yttrade härefter:

Framställning
av chefen för
krigsskolan.

»Uti skrivelse den 12 augusti 1918 har chefen för krigsskolan gjort framställning om anvisande av medel för införande av fullständig elektrisk belysning å Karlberg samt därvid anfört följande:

Genom brev den 26 oktober 1917 hade Kungl. Maj:t anvisat 15,800 kronor för införande av elektrisk belysning i en del lokaler å Karlberg, som dittills saknat alla belysningsanordningar. Samtliga övriga lokaler, såsom logement, lärosalar, sjukhus, mässlokaler m. fl., hade däremot fortfarande gasbelysning.

Uti avgivna rapporter hade krigsskolans läkare framhållit önskvärdenheten av att den nuvarande gasbelysningen utbyttes mot elektrisk belysning. Gasförgiftningsfall hade upprepade gånger förekommit, och gas-

trycket hade under årens lopp blivit allt sämre, så att belysningen lämnade mycket övrigt att önska och verkade skadlig för ögonen. Fara vore alltså för handen, att officersaspiranterna finge sina ögon försvagade under kadettiden på grund av de dåliga belysningsanordningarna.

Under framhållande av att alla läroverk och folkskolor i såväl Stockholm som trakten däromkring hade elektrisk belysning samt att sådan i längden bleve billigare, ävensom att gasbelysning kunde vara hälsofarlig särskilt i logement, läro- och sjuksalar, hemställde skolchefen, att Kungl. Maj:t måtte till 1919 års riksdag avlåta proposition om beviljande av erforderligt anslag för införande av elektrisk belysning å Karlberg.

Enligt ett skrivelsen bifogat, av aktiebolaget Elektriska rådfrågningsbyrån upprättat kostnadsförslag skulle kostnaderna för införande av fullständigt elektriskt belysningssystem i krigsskolans byggnader belöpa sig till 79,248 kronor enligt följande specifikation:

Slottet	kronor 18,190: —
Stora västra flygeln	» 12,936: —
» östra »	» 7,380: —
Lilla »	» 9,650: —
Kasernen	» 3,190: —
Stallet	» 755: —
Lilla västra flygeln	» 6,003: —
Gymnastikhuset	» 3,894: —
Mässbyggnaden	» 7,850: —
Bostadshuset (villan)	» 1,100: —
Grävning och igenfyllning av c:a 100 m. kabelgravar; efterputsnings- och lagningsarbeten; utgifter för program- och kontraktshandlingar ävensom kon- troll	» 8,300: —
<hr/>	
Summa kronor 79,248: —	

Uti den 22 november 1918 avgivet yttrande har krigsskolans läkare, regementsläkaren A. O. Setterblad, anført, att i de flesta av de över hälso- och sjukvården vid krigsskolan avgivna årsberättelserna framhållits det nödvändiga i att utbyta förefintlig gasbelysning i lektionsrum, logement och sjukrum mot elektrisk sådan och detta i all synnerhet och med skärpa efter upprepade förgiftningsfall i följd av nattetid utströmmande gas från otäta ledningar och genom obetänksamhet öppenstående kranar. Att dessa förgiftningsstillbud ej erhållit en för många ödesdiger

Yttrande av
krigsskolans
läkare.

utgång, finge mest tillskrivas en lycklig tillfällighet, och då möjlighet till en upprepad och långt värre dylik olycka naturligtvis när som helst kunde åter yppa sig, så länge gas användes till belysning i särskilt logement och sjukrum, borde åter på det kraftigaste betonas vikten och nödvändigheten av införande av elektrisk belysning i dessa lokaler i stället för den nu anordnade gasbelysningen.

Givetvis måste också luften i de särdeles låga, högst upp belägna lokalerna i östra slottsflygeln, använda till extra logement och sjukavdelning, genom de vid gasförbränningen alstrade förbränningsprodukterna bliva i hög grad förskämd och rent av hälsovådlig för dem, som vore nödsakade att flera timmar i sträck vistas i sådana lokaler.

Att i lektionsrummen, som ävenledes saknade ordentlig och fullgod ventilation och möjlighet till luftomsättning under pågående lektioner och föreläsningar, ett likartat förhållande gjorde sig gällande, vore uppenbart och borde naturligtvis verka i längden menligt på kadetternas hälsa, ett förhållande, som årligen visade sig under sista perioden av utbildningstiden vid krigsskolan, då examensläsning i dessa lokaler påginge flera timmar dagligen.

I flera av lokalerna vore dessutom nu gasbelysningen så anordnad, att den bleve otillräcklig och för synen i längden ansträngande och skadlig.

Av vad sålunda anförts framginge med önskvärd tydlighet vådan i hygieniskt hänseende av nuvarande belysningsanordningar och den stora vikten av att snarast få dessa ersatta med sådana för elektrisk belysning.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departementets yttrande.

Med skrivelse den 3 december 1918 hava arméförvaltningens fortifikations- och civila departement överlämnat handlingarna till Kungl. Maj:t samt därvid meddelat, att enligt av departementen från krigsskolan inhämtade upplysningar den nuvarande gasbelysningens utbytande mot elektrisk belysning skulle medföra en årlig besparing av 7,986 kronor 85 öre.

På grund härav och då departementen icke hade något att erinra mot de uppgjorda kostnadsberäkningarna, hemställde departementen, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen göra framställning om anvisande å tilläggsstat för år 1919 av högst 79,248 kronor för införande av fullständig elektrisk belysning å Karlberg.

Departementschefen.

Med hänsyn till de stora fördelar i olika avseenden elektrisk belysning innebär i jämförelse med såväl fotogen- som gasbelysning har det

länge varit ett önskemål från vederbörande myndigheters sida att få elektrisk belysning införd inom de kasern- och andra etablissemang, där belysningen är ordnad enligt äldre system. Uttalanden i sådan riktning hava även på sin tid gjorts av riksdagens revisorer, och riksdagen har, efter därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar, vid flera tillfällen anvisat medel för sådant ändamål.

Vad den nu föreliggande framställningen beträffar, torde av den förebragta utredningen framgå, att ett utbyte av den nuvarande gasbelysningen mot elektrisk belysning måste anses vara av behovet påkallad. Vid sådant förhållande och med hänsyn till den årliga besparing i belysningskostnaderna, som en övergång till elektrisk belysning kommer att medföra, finner jag mig böra tillstyrka, att framställning göres till riksdagen om anvisande av härför erforderliga medel. Mot den beräknade kostnaden, eller 79,248 kronor, har jag icke någon erinran att framställa.

Enligt beslut av 1915 års riksdag skall krigsskolan å tid, som framtiden bestämmes, förläggas till Järvafältet. Innan en sådan förläggning kan hinna att genomföras, komma under alla förhållanden åtskilliga år att förflyta. Under dessa år torde anläggningskostnaden för den elektriska belysningen kunna antagas bliva fullt amorterad genom minskning i den årliga belysningskostnaden.

På grund av vad sålunda anförts och under erinran, att Kungl. Maj:t i den till årets riksdag avlåtna propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1919 (fjärde huvudtiteln, punkten 19) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående anordnande av elektrisk belysning å Karlberg, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1919 beräkna ett reservationsanslag av 80,000 kronor, får jag hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

att för anordnande av elektrisk belysning å Karlberg å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 79,248 kronor.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.